

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ХРИСТО БОТЕВ", СЕЛО ЛЕСНОВО, ОБЩИНА ЕЛИН ПЕЛИН

ул. "Осма" № 2, тел.: 07155/2373, e-mail: lesnovo_ou@abv.bg

УТВЪРДИЛ:
ДИРЕКТОР
С. ЯНЕВА

**ПРОГРАМА
ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ
И ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ
В ОУ „ХРИСТО БОТЕВ“ С. ЛЕСНОВО
от 2022 – 2023 година**

Програмата е създаден на основание чл. 263, ал. 1, т. 9 от Закона за предучилищното и училищното образование и е приета на заседание на Педагогическия съвет от 04.09.2020 година, с Решение № 4 и утвърдена от директора със Заповед № 52/18.09.2022 година

I. КОНСТАТАЦИЯ

ОУ „ХРИСТО БОТЕВ“ С. ЛЕСНОВО е училище с традиции датираща от 140 години, запазило духа и огъня на образоваността. В изпълнение на Националната програма за равен достъп до образование и личностно развитие тази учебна година се изготви програма за предоставяне на равни възможности и приобщаване на деца и ученици от уязвими групи. Националната програма цели осигуряване на равен достъп и подкрепа за развитие и приобщаване в системата на предучилищното възпитание и училищното образование на децата и младежите като предпоставка за равноправно социално включване, пълноценна личностна реализация и участие в развитието на местните общности в страната. В контекста на националните политики, законът за предучилищното и училищно образование възлага на педагогическия съвет в училище да изготви и приеме училищна програма за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи /чл. 263, ал.1, т.9/.

**II. ИЗГРАЖДАНЕТО НА УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА ЗА РАВЕН ДОСТЪП ДО
ОБРАЗОВАНИЕ Е ПОДЧИНЕНО НА ОСНОВНИТЕ ПРИОРИТЕТИ НА
ПРАВИТЕЛСТВОТО В ПОСОКА**

Изграждане на образователна среда за:

- разгръщането на потенциала на всеки ученик за личностно развитие, както и успешна реализация и социализация;
- по-високо качество и по-добър достъп до образование;
- ранна превенция на обучителни затруднения;
- включващо обучение на деца и ученици със специални образователни потребности (СОП);
- включващо обучение и социално включване на ученици с девиантно поведение;
- разширяване на обхвата на институциите в училищното образование за осъществяване на включващо обучение и надграждане на досегашния положителен опит в тази област.

Националната програма за равен достъп до образование и личностно развитие цели осигуряване на равен достъп и подкрепа за развитие и приобщаване в системата на предучилищното възпитание и подготовка и училищното образование на децата и младежите като предпоставка за равнопоставено социално включване и пълноценна личностна реализация и участие в развитието на местните общности и страната.

В контекста на националните политики, законът за предучилищното и училищно образование възлага на педагогическия съвет в училище да изготви и приеме училищна програма за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи /чл. 263, ал.1, т.9/.

III. НОРМАТИВНА ОСНОВА НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА

1. Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015 – 2020)
2. 2000 Европейската социална харта /ревизирана/;
3. 1992 - Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и първия допълнителен протокол към нея;
4. 1970 - Международния пакт за граждански и политически права и Международния пакт за икономически, социални и културни права;
5. Закон за предучилищното и училищно образование;
6. Стандарт за приобщаващото образование.

Настоящата училищна програма има за цел да защити правата и интересите и да предостави равни възможности за приобщаване на учениците от уязвими групи, както и ефективното прилагане на училищни политики за подобряване качеството на живот на хората с увреждания, недопускане на дискриминация по признак „увреждане, пълноценно и активно участие във всички области на училищния живот.

Настоящият документ е изготвен от работна група към комисията на ОУ „Христо Ботев“. Документът има за цел да подпомогне дейността на учителите за предоставяне на равни възможности и приобщаване на учениците от уязвими групи.

IV. АНАЛИЗ НА УЧИЛИЩНАТА СРЕДА

Фактори за попадане на децата от ОУ „Христо Ботев“, с. Лесново в уязвими групи:

СОЦИАЛНО – ИКОНОМИЧЕСКИ

Икономическите условия са важен фактор за ниското образователно равнище и не записването на децата в училище, но тези условия винаги вървят в комплекс с останалите:

- ниско образование на някой от родителите ;
- липса на образователни и друг тип ценности и традиции ;
- „Бедността на семейството“ и затруднения достъп до образование поради ниски социални доходи /застрашени от отпадане са децата от ромски произход/ оказва цялостно негативно влияние върху мотивацията за включване във възпитателно-образователната работа .
- миграцията на родителите, като остър проблем през и напускане на страната от родителите. Често при миграцията на родителите, децата са поверени на грижата на близки роднини, които нямат особен ангажимент и отговорност за тяхното образование. Това е засилваща се тенденция.

ОБРАЗОВАТЕЛНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИ

Свързани, както със средата, така и с организацията на възпитателно-образователния процес в училище. Най-често с:

- Учителите като основен фактор в преподаването;
- Подкрепящата среда за децата с увреждания;
- Незаинтересованост на семействата от посещение на децата в училището и омаловажаване на необходимостта от това;
- Реално в училището няма големи, ярко обособени уязвими групи деца. Но все още има какво да се желае по отношение на подобряване качеството на политиките за социално включване;
- Децата от етнически произход, посещаващи училището срещат някои затруднения при усвояване на учебния материал; проявяват по-слаб интерес към учебния процес в сравнение със своите връстници. При голяма част от тях съществува сериозен дефицит на социални и познавателни умения в сравнение с преобладаващата част от децата от другите етноси на същата възраст, което представлява бариера пред тяхното успешно справяне с изискванията на учебната програма. От своя страна родителите на тези изразяват недоверие към училището, оплакват се от проява на негостоприемство и дискриминационно отношение, недостатъчно подпомагане и разбиране.

ЗДРАВНО ОБУСЛОВЕНИ

В ОУ „Христо Ботев“, с. Лесново от дълги години се работи с деца със СОП. Опитът на интегрирано образование показва, че в процеса на приобщаващо образование учителите заедно със специалистите трябва да определят не само подходите и формите на работа с детето, но и темите от учебното съдържание. Ориентири в тази задача са наблюденията, които имат, оценката на потребностите на детето от специалистите, педагогическият опит и подготовката на учителя. Обучението на децата със специални образователни потребности ни показва, че в образователната практика и взаимодействието с децата е важно да се разбира тяхното различие, ученето да се свързва със силните им страни и интересите, а учителят е този посредник, който разсъждава и улеснява процеса.

В училището се предприемат политики в областта на:

- интеркултурното образование;
- уменията за общуване;
- съзнателно изграждане на толерантност;
- особено важно се оказва обучението на учителите, които са решаващ фактор при възпитанието на подрастващото поколение.

Създават се условия за достъпна качествена грижа за учениците, така че техните родители да могат да търсят възможности за образование или професионална реализация.

При учениците се обръща особено внимание на семейството като част от образователния процес.

Често се прави паралел между интеркултурното образование и образованието на деца със специални образователни нужди - и в двата случая потенциалните ползи за обществото от преодоляване на пречките пред приобщаването на различните са огромни, а в същото време потенциалните рискове от игнорирането или дискриминирането биха могли да бъдат още по-сериозни.

Ключовата роля на образованието за изграждането на една по-висока култура на толерантност и приобщаване е в ранното образование, достъпно за всички, независимо от социално-икономическия им статус, интелектуалните умения и възможности.

Обхващането на всеки ученик с или без увреждане в образователната система и изграждането на съответната подкрепяща среда за него е основна дейност за достъп до качествено образование. В резултат от изпълнението на дейностите по изграждане на подкрепяща среда в училище ще нарасне броят на интегрираните деца и ученици със специални образователни потребности, ресурсните учители и другите специалисти, които подпомагат интегрираното обучение.

През последните години в голяма част от важни за образованието документи има ясно изразен стремеж за реализиране на приобщаващо образование при различните групи деца и ученици „Приобщаващото образование означава, че всички ученици в едно училище, независимо от техните силни или слаби страни в която и да било област, стават част от училищната общност. За разлика от интегрираното образование, където акцентът е върху физическия достъп и посещаемостта на училището от страна на деца със специални образователни потребности и очакванията са детето да се промени, за да отговори на общообразователните изисквания, при приобщаващото образование училището като система е готова да се промени, за да отговори на нуждите на всяко дете“.

Особено важна е ролята на семейството като част от образователния процес. Често се прави паралел между интеркултурното образование и образованието на деца със специални образователни нужди. И в двата случая потенциалните ползи за обществото от преодоляване на пречките при приобщаването на различните са огромни, а в същото време потенциалните рискове от игнорирането или дискриминирането биха могли да бъдат много сериозни. Достъпното за всички, независимо от различията, образование води до изграждане на една толерантна и приобщаваща среда, която е от крайна необходимост и полза за учениците в училището.

V. ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ПРОГРАМАТА

- Равен достъп и приобщаване на всеки ученик;
- Равнопоставеност и недопускане на дискриминация;
- Съхраняване на етнокултурното многообразие;

С цел продължаването на създаване на подкрепяща среда за обучението и възпитанието на децата със специални образователни потребности е нужно:

- достъпна архитектурна среда;
- екипи от специалисти, в зависимост от потребностите на учениците;
- диагностична и консултативна дейност;
- учебно-технически средства и апаратура;
- индивидуални образователни програми;
- учебни програми по профилиращи учебни предмети и други.

Продължава прилагането на политиката за включващо обучение на учениците със специални образователни потребности чрез:

- Единна методика за комплексно педагогическо оценяване и препоръки за децата със специални образователни потребности;
- Изградени положителни нагласи към включващо обучение в различните общности – учители, ученици и родители;
- Създадени условия, гарантиращи интеграцията на учениците със специални образователни потребности в общообразователните училища чрез изграждане на подкрепяща среда;

- Ориентираност към интереса и към мотивацията на детето и на ученика, към възрастовите и социалните промени в живота му;
- Равен достъп и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик;
- Равнопоставеност и недопускане на дискриминация;
- Съхраняване на етнокултурното многообразие;
- Иновативност в педагогическите практики;
- Качество на образованието.

VI.

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Главна цел:

Осигуряване на подкрепа за равен достъп до качествено образование и за развитие на потенциала на всяко дете и ученик с цел неговата личностна, професионална и гражданска реализация в обществото.

Подцели:

- Пълноценна социализация на деца и ученици със специални образователни потребности, ученици с физически и ментални увреждания и ученици от етническите малцинства;
- Гарантиране на равен достъп до качествено образование за децата и учениците със специални образователни потребности, ученици с физически и ментални увреждания и ученици от етническите малцинства;
- Утвърждаване на интеркултурно и подкрепящо образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система;
- Съхраняване и развиване на културната идентичност на децата и учениците от етническите малцинства

VII. ДЕЙНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

- Провеждане на родителски срещи, информационни кампании и мероприятия с цел информиране и разясняване на взаимните ползи от интегрирането на децата и учениците със специални образователни потребности, ученици с физически и ментални увреждания;
- Специализирана работа с родителите на учениците със специални образователни потребности за по-голяма заинтересованост към образователно-възпитателния процес.;
- Работа с родителските общности за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различните етноси и децата с увреждания;
- Провеждане на информационни кампании за привличане на млади хора като доброволци за работа с деца в риск от отпадане или отпаднали от образователната система;
- Осигуряване при необходимост на допълнително обучение по български език за деца и ученици;
- Осигуряване на допълнителна квалификация на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна образователна среда, включително за преподаване на български език на деца, за които той не е майчин;

- Осъществяване на извънкласна работа, занимания по интереси и на организиран отход и спорт в мултикултурна образователна среда, съчетана с традициите на отделните етнически групи;
- Функциониране на информационна система за проследяване на децата в риск;
- Допълнителна работа с ученици със специални образователни потребности и ученици от различни етническите групи, застрашени по някаква причина от отпадане и/или преждевременно напускане на училище;
- Подкрепа на учениците и родителите им от уязвимите етнически общности за продължаване на образованието им и след задължителната училищна възраст;
- Създаване на условия за развитие на талантливите деца с увреждания чрез насърчаване на техните творческите изяви, както и стимулиране на училищата по изкуствата и творческите съюзи на художници, музиканти, артисти, на музеи, галерии и културни институции да осъществяват програми с участието на деца с увреждания.

VIII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ПРОГРАМАТА

<i>Мерки за реализиране на политиките</i>	<i>Отговорник</i>	<i>Срок за изпълнение</i>	<i>индикатори</i>
ЦЕЛЕРКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ОБЩА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ:			
1.1. Ранно оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие			
Ранно оценяване на развитието на ученика и на риска от обучителни затруднения посредством провеждане на диагностични процедури	Класни ръководители	30.11.2022 г.	Резултати и анализи от диагностичните процедури
Анализиране на основните причини за наличните обучителни трудности на ученици от училище	Класни ръководители	текущ	Брой анализи
Определяне на необходимост от допълнителни модули за ученици, които не владеят български език.		ежемесечно	Справки за брой на учениците от тази уязвима група

Оценка на индивидуалните потребности за предоставяне на допълнителна подкрепа на ученици при: - затруднения във физическото, познавателното, езиковото, социалното, сензорното, емоционалното и творческото развитие спрямо учениците от същата възрастова група; - наличие на рискови фактори и обстоятелства в средата на ученика; - наличие на хронични заболявания, които възпрепятстват обучението, научаването и участието на ученика в дейността на училището;.	Класни ръководители	При необходимост	Брой кампании
---	---------------------	------------------	---------------

Изготвяне на индивидуални програми за приобщаващо образование на деца от уязвими групи	Класни ръководители	текущ	Брой индивидуални програми
Организиране и провеждане на анкети с родителите по теми, свързани с качеството на образование в училище, организацията на предметно-пространствената среда и др.	Директор, учители	2022/2023	Брой проведени анкети Анализ на родителските мнения и предложения
Засилване участието на родители и семейства в процеса на образователна интеграция на техните деца, подобряване на контактите на семействата с педагогическия персонал в училището. Организиране на съвместни дейности: -организиране на работни срещи с учителя на първокласниците; -„Училище за родители“; -организиране на открит ден за родителите	Класни ръководители	Текущ	Брой проведени мероприятия Брой участвали родители Брой участвали ученици
Изготвяне на регистър на учениците от уязвимите групи, и мерки за работа с тях: - списък на децата -карта за всяко дете със заложиени мерки за работа	Директор Главен учител	30.11.2022 г.	Списък на децата 1 брой Карта за всяко дете
Работа по национални програми и проекти като мярка за повишаване качеството на образование и приобщаващо образование на децата от нашето училище	Директор Екип по проекти	2022/2023	Брой НП Брой проекти
Организиране на разнообразни форми на допълнителни дейности.	директор	2022/2023	Брой форми
1.2. Осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие в училище			
Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към приобщаващото образование на деца от уязвими групи	Директор	2022/2023	Брой квалификации
Осигуряване на условия за екипна работа между учители, специалисти и родители по посока ранно оценяване на обучителните затруднения и реализиране на подкрепа за личностно развитие потенциала на всяко дете.	Директор Класни ръководители	2022/2023	Брой екипни срещи
Участие и изява на всички ученици от уязвимите групи в допълнителни	Класни ръководители	2022/2023	Брой инициативи

дейности, и дейности подпомагащи възпитание на учениците в любов към родния език и книгата, като извор на знания и богата информация- участие в национални кампании, посещение на библиотека,			
Планиране и реализиране на индивидуална работа, насочена към потребностите на всяко детелично ориентиран подход	Класни ръководители	2022/2023	Брой проверки
Съгласно ДОС за приобщаващо образование, анализиране на резултатите на обучението спрямо очакваните резултати. Установяване напредъка на всеки ученик поне два пъти в рамките на учебната година, като за резултатите изготвят доклад, който се съхранява в документацията на ученика – портфолио и лично образователно дело на детето.	Класни ръководители	Декември 2022 Юни 2023	2 броя анализи
Осигуряване на условия за участие на представители от етническите групи в социализацията на учениците от етническите Малцинства	директор	Текущ	Брой съвместни мероприятия
1.3. Изграждане на позитивен психологически климат			
Организиране на дейности за превенция на агресията и мотивация за преодоляване на проблемното поведение: - създаване на Кът за правата на детето , - посредством „Училището за родители“, публикуване на информация и за ролята на семейството за предпазване на децата от насилие.	Директор Класни ръководители	текущ	Брой кътове Брой Квалификационни материали за родителите
Прилагане на координирани и последователни усилия за осигуряване на благоприятна образователна среда и създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения между всички участници в образователния процес, чрез: - разговори с родителите за изясняване на причината за проблемното поведение на детето - създаване на условия за включване	Директор Класни ръководители	текущ	Брой срещи и консултации

на детето в занимания, съобразени с неговите интереси и потребности; - консултиране на детето с педагогическия съветник или психолог - консултации със социални работници от Отдел „Закрила на детето“			
Повишаване квалификацията на учителите и предоставяне на методическа помощ по посока превенция на насилието и за преодоляване на проблемното поведение на децата	Директор Класни ръководители	2022/2023	Брой квалификации и форми на методическа подкрепа
Реализиране на партньорство и поддържане на непрекъсната връзка и взаимодействие с родителите на децата за справяне с проблемното им поведение и приобщаване към средата в училище.	Директор Класни ръководители	текущ	Брой срещи и мероприятия
1.4. Достъп до качествено образование за деца със СОП			
Подобряване възможностите за обучение на деца със СОП: -организиране на подходяща среда за индивидуално обучение; -осигуряване на допълнителна подкрепа; -разработване на програми за обучение, отговарящи на индивидуалните възможности и потребности на всяко дете със СОП	Директор Учителите, работещи с деца със СОП Ресурсен учител	2022/2023	Брой проверки Брой разработени програми
ЦЕЛЕРКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА:			
2.1. Оценяване на индивидуалните потребности на детето за осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие.			
Предложение към родителя за предприемане на дейности с децата за преодоляване на проблемното им поведение и за справяне със затрудненията им с приобщаването в образователната и училищната среда, с участието в дейността на институцията и с поведенческите им прояви.	директор	М. Септември 2022 г.	брой писмени предложения
Заповед от директора за сформирание на Екип, който да изготви оценка на детето, след получаване от	директор	М. Септември 2022 г.	1 брой заповед Брой

страна на родителя писмено информирано съгласие за предприемане на дейности за приобщаващо образование на детето.			информиран и съгласия от родителите
Изготвянето на оценката на индивидуалните потребности на всяко дете от психолог, логопед и ресурсен учител, в зависимост от конкретния случай.	директор	При необходимост до 20.12.2022 г..	Брой оценки
Запознаване на родителите на всяко дете с изготвената оценка на индивидуалните му потребности и регистриране на писменото им съгласие/несъгласие/ с нея.	директор	При необходимост до 20.12.2022 г..	Брой декларации за писмено съгласие/ несъгласие с оценката
Писмено уведомяване Отдел „Закрила на детето,, за необходимост от предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие с цел осигуряване на най-добрия интерес на детето.	директор	В случай на писмено регистрирано несъгласие на родителя за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие	Брой уведомявания
Изготвяне на план за подкрепа на детето, след извършена оценка на индивидуалните потребности на детето.	Директор Учители по класове	В случай на наличие на такива деца до 01.10.2022 г.	Брой изготвени планове
2.2. Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие в училище			
Реализиране на дейностите от индивидуалния план за подкрепа на детето, след извършена оценка на индивидуалните потребности на детето.	Директор Класни ръководители	Текущ	Брой проверки
Създаване на условия за равен достъп до образование за децата чрез осигуряване на достъпна архитектурна и физическа среда, достъпност на информацията и комуникацията, достъп до учебните планове и програми, разумни уленения, технически средства, специализирано оборудване и специализирана подкрепяща среда,	директор	Текущ	Брой описание на подкрепящата среда

дидактически материали, методики и специалисти			
Осигуряване на координирани дейности на учителите и специалистите в училището и родителите за подкрепата за личностно развитие на детето и на равен достъп до образование	директор	Текущ	Брой екипни срещи
2.3. Екип за подкрепа за личностно развитие на детето в училището			
Заповед на директора на ОУ за назначаване на екип от специалисти за осъществява дейностите по допълнителната подкрепа за личностно развитие на детето.	директор	М. Септември 2022	Брой заповеди
Изготвяне на доклад до директора от екипът за подкрепа за личностно развитие за постигнатите цели и за резултатите от обучението, за използваните педагогически средства и методи на работа.	Екип за подкрепа на личностното развитие на детето	М. Януари 2022 м. М. Юни 2023	Брой доклади

IX. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Приобщаващото образование и по-високо ниво на интеграция на децата от уязвими групи в ОУ „Христо Ботев“, ще даде възможност за:

1. Включване на всички деца в качествено обучение, гарантирайки, че:

- всяко дете е в училище;
- всяко дете учи;
- всяко дете се обучава от рано и се включва в образователната система навреме;
- всяко дете е подкрепено от ефективни и ефикасни правителствени политики.

2. Премахване на бариерите пред достъпа до образование на деца от най-уязвимите групи – в т.ч. деца, които живеят в бедност, деца с увреждания, деца бежанци, деца от малцинствен произход, деца с непълни семейства и др.

3. Положителна промяна на нагласите на обществото по отношение на:

- Ранно обучение и задължителна предучилищна подготовка;
- Приобщаващо образование за деца с увреждания;
- Образованието на деца от етнически произход.

X. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За изпълнението на Програмата важно значение има сътрудничеството между всички пряко ангажирани институции, неправителствения сектор и ромската общност. Всички участници в образователния процес (семейство, детска градина, училище,

институции, НПО) трябва да бъдат еднакво отговорни и ангажирани за постигането на поставените цели.

Програмата е приета на заседание на Педагогическия съвет от 01.09.2022 година, с Решение № 3 и утвърдена от директора със Заповед № 52/18.09.2022 година.

При възникнала необходимост Програмата да бъде актуализирана през учебната година.